

FOLK OG LAND

Nr. 27 - 5. årg.

Lørdag 28. Juli 1956

Løssalg 50 øre

Kampglade patrioter til minne

Advarte mot voldshandlinger og sabotasje på linje med gode NS-folk

Fra Fritt Folk 15. april 1940.

Den tyske øverstkommanderende har på det alvorligste advart mot enhver sabotasje og ødeleggelseshandling fra befolkningens side. Ikke desto mindre er der natt til søndag inntruffet et nytt, alvorlig tilfelle.

Vi undertegnede representanter for byens og omegnens borgere, for offentlige myndigheter, for arbeidslivet, for industri, bank, forsikring, handel, håndverk og sjøfart, for universitetet, kunst- og kulturlivet, for idrett og sport, går sammen om å rette den mest inntrengende appell til alle befolkningslag om, uansett sympatier og stemninger, å avholde seg fra enhver videre sabotasje- eller ødeleggelseshandling av hva art nevnes kan. Slike handlinger vil — uten å gagne fedrelandets sak — kunne utsette befolkningen for de alvorligste farer. **Enhver må nu forstå at vi lever i en hærtatt by, hvor krigens lov gjelder. Ro, orden og disiplin er under disse forhold en bydende nødvendighet og enhvers ubetingede plikt.**

J. C. Aal, postdirektør, C. N. R. Aamundsen, Akers mek.

Bache-Wiig, direktør i Forsyningsdepartementet, Nelly Bakke, Forsikringsfunksjonærenes forening, Alf Bang, M.V.L., Cæsar Bang, Norsk Celluloseforening, Fr. H. Behrens, Norges Industriforening, N. H. Beichmann, adm. sjef Statsbanene, Anders Bergløff, Norske Bankfunksjonærens Forbund, Richard Bjercke, Oslo Handelsstands Forening, Arne Bjørn-Hansen, Norges Rederforbund, Eduardo Blikstad, direktør, H. Blikstad, De Norske Fiskereds-kapsfabrikkers Forening, Fredrik Blom, DE-NO-FA, Johs. Brunæs, direktør, Odd Bruun, Colonialgrossistenes Forening, Kjell Bruusgaard, Oslo nye Rederiforening, Nicolay L. Bugge, Livsforsikrings-selskapenes Forening, Alex Buhs, Den norske Tannlægeforening, Reidar Friis Bull, Det norske Studenter-samfund, Henning Bødtker, Den norske Sakførerforening, Bjarne Carling, soussjef, Fr. Carling, grosserer, Carl Christensen, Jerngrossistenes Forening, Gunnar Christensen, disponent, advokat Herman Christiansen, Norges Industriforbund, E. Corneliussen, Den norske Sakførerforening, Finn Dahl, Norsk Arbeidsgiverforening, Frimann Dahl,

REALPOLITIKK

Av reisesekretær S. Schlytter-Henrichsen

Det ble blankt avslag fra Stortingets Presidentskap på Forbundets henvendelse 7. juni i år om at utredningen fra Institutet för Offentlig och Internationell Rätt, Stockholm, måtte bli gjort kjent for Stortinget. Folkets kårne skulle altså ikke få høve til å behandle denne vitenskapelige utredningen, trass i den iver de samme kårne viste i 1953, og trass i at det var tuseners skjebne det gjaldt.

Statsminister Johan Sverd-

Hvilke midler vil Regjeringen bruke?

— Indeksen skal under enhver omstendighet bli holdt rundt 150. Regjeringens opplegg er klart og vil bli satt ut i livet etter hvert. Ordene er statsråd Gunnar Bråthens. Og etter at leveomkostningsindeksen pr. 15. juni er kommet opp i 151, og siden det er all utsikt til at den vil gå enda høyere pr. 15. juli, er det trolig at regjeringen og pris- og lønnsministeren snart vil få hastverk med å sette sine tiltak ut i livet. Hvilke midler har så regjeringen i bakhånden denne gang? Det vil prisstatsråden av gode grunner foreløpig ikke ut med. De «gamle» virkemidler, — med direkte priskontroll, import- og valutaregulering

rup uttalte en gang i Stortinget de vektige ordene at «all makt er samlet i denne sal!» Men med makten fulgte også ansvaret, — ansvaret for nåtiden og for historiens dom. Vårt land står utvilsomt overfor vanskelige tider, og regjeringen har det alt annet enn lett. Priser og lønninger stiger, og vår arme krone har «stø kurs» — nedover. Usikkerhet, inflasjonsfrykt og nervøsitet preger tiden og ropet på realpolitikk blir stadig sterkere, idet man klynger seg til håpet om at det er den siste utvei. Burde ikke nettopp derfor nå tiden være inne til å fjerne friksjoner og skape et sterkt og enig folk? Det er ikke første gang at våre politikere er ute på tynn is. I 1922 fant Fridtjof Nansen tiden inne til å si disse her-

På snakk om Bardeche

Vi kan trøste alle som begeistret har skrevet til oss i anledning Columbi egg, at Folk og Land kommer med

ANERKJENNELSE

Selv om jeg ikke har sympati for streik og lockout, må jeg si at man ser ikke ofte så glimrende organisert idioti.

Ruben i Farmand.

rer noen sannhetens ord i «Samtiden», og jeg skal gjen-gi et kort utdrag som er like aktuelt i dag som dengang. Nansen skrev:

«Når jeg søker etter den dypeste årsak til verdens nød stanser jeg ved dette: nestekjærligheten som ledende kraft i verden er borte, — synes å være flyktet fra jordens overflate. Verden er oppfylt av hat, av misunnelse, av mistro mellom individene, mellom klassene, mellom nasjonene. Dette er krigens ulykkelige følge, og jeg ser ingen annen redning for menneskene enn nestekjærlighetens gjenfødelse. Det kan høres barnlig, nesten sentimentalt kan hende. Jeg synes jeg ser politikere trekke på skuldrene. Smukke ord har det aldri vært dyrtid på, men hva vi trenger er realpolitikk. Ja, realpolitikk! Jeg er også realpolitiker av hele mitt sinn og interesserer meg levende og utelukkende for virkelighet i alt. Men ingen realpolitikk i et sivilisert samfunn er tenkelig uten på grunnlag av tillit. Nestekjærlighet er realpoli-

IGURD LYGSTAD:

Kva er skildnaden

millom dei som var Nasjonal Samlings-medlemmer og dei fleste andre?

I røynda var det ikkje slik som søkt fastslege i rettsopp-gjeret: På den eine sida alle NS-medl. som landssvikarar og på den motsette sida gode nordmenn. Nei, dette er ei kunstig og missvisande grense, det var vel både gode og mindre gode nordmenn på baa sider den grensa. Medvitne landssvikarar fannst knapt på nokon kant.

Og med utgreidinga frå det

svenske folkerettslærde er feila med rettsopp-gjeret komme endå klårare fram enn før. **Ikkje rettsopp-gjer i dette ords sanne tydnad, men eit politisk oppgjer, slær dei svenske rettsvitskapsmenn fast.**

Treng ein tvile på om denne domen over «rettsopp-gjeret» blir endeleg? Har ikkje den eine av tvo politisk stridande partar laga lover som «høvde», og sett seg til å dømma etter desse sjølv-laga lover motparten sin?

Forts. side 4

Splinten og bjelken

Kjære venner — la oss for en stund samles ved Gama-liels føtter og lytte til vise ord!

I Arbeiderbladet for 11. ds. skriver «femte-sidens M. T.» (Martin Tranmæl) under titelen «Prøvesteinen» en del betraktninger som en gjør klokt i å feste seg ved. Vi skal gi en prøve:

«De overgrep og rettskrenkelser som forekommer i land med en fri forfatning, vekker alltid den største harme og

de skavanker. Rett som det er hører man underhånden, at «selvsagt må det medgis at oppgjøret ikke artet seg slik det burde», og at det ga plass for både «overgrep og rettskrenkelser» av beklagelig art. Hvor er da så her i det frie Norge den våkne, rettsbevisste presse og opinion, som M. T. konstaterer som et faktum, og som åpent og greit gir uttrykk for sin harme og sin pinlig berørte samvittighet? Har M. T. sett noe til en slik almen stand-

rer. Enhver må nu forstå at vi lever i en hærtatt by, hvor krigens lov gjelder. Rask orden og disiplin er under disse forhold en bydende nødvendighet og enhvers ubetingede plikt.

J. C. Aall, postdirektør, C. N. R. Aamundsen, Akers mek. Verksted, Carl Jacob Arnholm, professor, Carsten Arnholm, advokat, Otto Aubert, jernbanedirektør, E. Bache-Wiig, De norske Tekstilfabrikkers Hovedforening, J.

Såret forsvinner, men arret blir igjen. —

Carling, grosserer, Carl Christensen, Jerngrossistenes Forening, Gunnar Christensen, disponent, advokat Herman Christiansen, Norges Industriforbund, E. Corneliusen, Den norske Sakførerforening, Finn Dahl, Norsk Arbeidsgiverforening, Frimann Dahl, Oslo formannskap, Knud Dahl jr., Myrens Verksted, Sverre Diesen, Kværner Brug, Gunnar Disenaen, Oslo og Akers faglige Samorganisasjon, Chr. Eitrem, direktør, Ingar Dobloug, Steinvor Ellingsen, K. K. F., Bjarne Eriksen, advokat, Birger Eriksrud, advokat, Christian

Forts. side 4

vil gå enda høyere pr. 15. juli, er det trolig at regjeringen og pris- og lønnsministeren snart vil få hastverk med å sette sine tiltak ut i livet. Hvilke midler har så regjeringen i bakhånden denne gang? Det vil prisstatsråden av gode grunner foreløpig ikke ut med. De «gamle» virkemidler, — med direkte priskontroll, import- og valutaregulering, subsidiering m. v. duger åpenbart ikke lenger. Derfor har vi også sett at regjeringen har gått bort fra denne politikken. Hvilke nye virkemidler regjeringen vil ta i bruk for å mestre prisproblemet, gjenstår å se. Det har endog langt inn i LO's rekker sneket seg inn en viss tvil om hvorvidt regjeringen virkelig er istand til å fremlegge forslag til en effektiv bekjempelse av prisstigningen.

På snakk om Bardeche

Vi kan trøste alle som begeistret har skrevet til oss i anledning Columbi egg, at Folk og Land kommer med mer fra samme penn bare verste ferietiden er overstått. Vi sender samtidig, på lesernes og egne vegne, en spesiell hilsen og takk til den mann som satte oss i stand til å bringe dette tankevekkende stoff, og som har vært vennlig å besørge oversettelsen.

Red.

realpolitikk. Ja, realpolitikk! Jeg er også realpolitiker av hele mitt sinn og interesser meg levende og utelukkende for virkelighet i alt. Men ingen realpolitikk i et sivilisert samfunn er tenkelig uten på grunnlag av tillit. Nestekjærlighet er realpolitikk, — den eneste mulige. Jeg vet nok at det er dem som mener at ikke kjærligheten, men egoismen har vært den enerådende makt i menneskehetens historie. Men dette er nærmest en strid om ord. Heller ikke nestekjærligheten svever i luften, den har sin rot og bun-

Forts. side 2

Den svenske utredning

Det danske «Sagførerbladet» bringer i sitt nummer for 4. juli d. å. (bladets nr. 13/1956) en lengere anmeldelse av Rättsinstitutets avhandling «Den norska Rättsuppjörelsen» — forfattet av bladets redaktør, landsretssagfører Carl Torkild-Hansen.

I anmeldelsen heter det blant annet — med spesielt henblikk på den tilsvarende «rettssituasjon» i etterkrigstidens Danmark:

«I den første tid etter besættelsen stod modstandsbevægelsen og krævede hårdt mulige straffe over dem, der havde samarbejdet med tyskerne. Dette krav stillede modstandsbevægelsen ud fra et grænseløst had, som var menneskeligt forståeligt, efter hvad dens folk havde oplevet under besættelsen, men

had er ud fra strafferetslige synspunkter aldrig nogen god rettesnor for en retshåndhævelse. Men uanset, om det ud fra strafferetslige synspunkter var rigtig at honorere modstandsbevægelsens krav, så kunne lovgivningsmagten ikke lade dem ude af betragtning, da modstandsbevægelsens folk var de eneste, der i den første tid efter kapitulationen havde våben, og de var jo også vant til at bruge dem. Dertil kommer, at modstandsbevægelsen i den første tid havde et ikke ringe rygstød i den øvrige befolkning. Hvor mange har ikke applaudert af deres ganske hjerte, da modstandsbevægelsen i dagene efter kapitulationen gik rundt og arresterede folk i massevis og førte dem i triumf gennem gaderne, uden at man tænkte på, at der måske ikke altid var noget helt solidt grundlag for alle disse arrestationer. Her kan vi også mindes Christmas Møllers ord: «Vi sidder alle på anklagebænken». At disse forhold har påvirket lovene om rets-

opgjøret, kan der vist ikke være tvil om. Man kan selvfølgelig sige, at så burde i hvert fald domstolene, som i særlig grad skal repræsentere den rolige og besindige overvejelse, have slået kontra i det omfang, de vedtagne love gjorde det muligt, men her må der tages hensyn til, at retterne ikke beklædes af guddommelige væsener, men af mennesker, der om end forhåbentlig i mindst mulig grad er undergivet de samme psykologiske misvisninger som vi andre. Men det var jo da også domstolene, som først kom til besindelse og afsvækkede landsforræderlovens virkning så meget, som der var mulighed for. Som sagt, jeg er heller ikke, nu bagefter, nogen beundrer af retsopgjøret i Danmark, men jeg tror ikke, at det i en sådan situation nogensinde kan forventes at blive bedre, og det bliver det utvivlsomt

Menn er bare barn i større målestokk.

Dryden.

heller ikke neste gang hvis der, det Gud forbyde, skulle komme en «næste gang». Og sådan som det er gået i Danmark, er det vel gået i Norge og de andre lande, som var besat af tyskerne, og således vil det også i fremtiden gå i Danmark, Norge, og ethvert andet land i lignende situation.»

*

At likheten mellom Danmark og Norge er til stede når det er tale om det som er passert, er hevet over tvil. Derimot har vi vanskelig for å kunne slutte oss til avslutningen i landsretssagfører Torkild-Hansens anmeldelse, der han kommer med dystre og pessimistiske spådommer om fremtiden. Det er ikke minst for å hindre at rettstilsettelsen fra de passerte beskjæmmende år skal få øve innflytelse på fremtidens rettshåndhevelse, at vi på vårt hold her i Norge har tatt opp et intenst arbeid for å belyse utglidningen og dens forstemmende konsekvenser. Hadde vi ikke holdt troen oppe på at vi derligjen-

nom skulle evne å sette norsk rett og rettsfølelse i høysetet igjen, hadde vi gitt oss over i defaitisme og oppgitthet, så hadde alt vårt arbeid vært forgjeves. I så fall hadde «gatens» justis blitt rettesnoren for norsk rett og vår kultur fått et grunnskudd for all framtid.

Nei — troen på vårt arbeidsnødvendighet og dets rettferdige grunnlag mister vi ikke. Vi avviser blankt og uten kompromiss enhver tanke om at «således vil det også gå i fremtiden». En slik arv er vi ikke ment på å ville etterlate våre etterkommere. I ethvert fall ikke så langt som vi øyner mulighet for å hindre det. Vi på vårt hold nekter å slutte opp sammen med dem som bevisst går inn for å svike vårt lands kultur og historie. Vi kjenner kallet og — vi følger det! Uansett hvilke vanskeligheter man byr oss. S. M.

Å betrakte seg selv som mangelfull — er veien til fullkommenhet.

Lao-Tse.

telen «Prøvesteinen» endelig art. Hvor er da så her i det frie Norge den våkne, rettsbevisste presse og opinion, som M. T. konstaterer som et faktum, og som åpent og greit gir uttrykk for sin harme og sin pinlig berørte samvittighet? Har M. T. sett noe til en slik almen standpunkttagen? Vi andre har nemlig ikke gjort det. Vi hadde håpet på det, det er så. Men håpet har vist seg forgjeves. Hittil. Nå må vi jo imidlertid — med M. T. som garantist — kunne tro på en vesentlig kursendring. Det er bare det kjedelige at Stortingets presidentskaps kategoriske nektelse av 14. juni 1956, gående ut på at man «ikke finner noen grunn til» å gjøre Stortinget bekjent med de svenske vitenskapsmenns utredning om oppgjøret, synes å tyde på at Norges demokratiske toppledelse er adskillig mindre interessert og alarmert enn hva den våkne presse og den pinlig berørte opinion ifølge M. T. utgis for å være.

«De overgrep og rettskrenkelses som forekommer i land med en fri forfatning, vekker alltid den største harme og oppsikt. Først i vedkommende land, der det finnes en presse som slår alarm og en våken opinion kan komme til orde. Forholdet vekker stor og pinlig oppmerksomhet også i internasjonale kretser. Aviser og pressebyråer sender spesielle utsendinger til stedet. Jurister med personlige forutsetninger får i oppdrag å overvåke og om mulig øve innflytelse på de rettsforfølgelser som blir satt i scene.

Den oppsiktsvekkende Dreyfus-affære vakte i sin tid den største spenning i en rekke land, framfor alt etter at Emile Zola slynget ut sin voldsomme utmaning til det franske folk: Jeg anklager! Rettssaken var dagens stoff i verdenspressen. Kaptein Dreyfus ble etter de dramatiske forhandlinger frifunnet og hans anklagere avslørt som de forbrytere de faktisk var. Men uten ytringsfrihet og en åpen rettspleie ville den dømte forblitt som straffange på Djeveleøya og hans navn og ettermæle dratt i smusset for alltid.»

Dette er jo forsåvidt greie ord for pengene. Vi er her i Norge — i et hvert fall i navnet — «et land med en fri forfatning» og der «overgrep og rettskrenkelses alltid vekker den største harme og oppsikt» — i et hvert fall hvis talen er om angivelige ofre fra «den riktige siden». M. T. tar denne gang intet forbehold, og man må derfor gå ut fra at hans ord gjelder i all sin alminnelighet og ikke bare dem med det «riktige» politiske stempel! Under alle omstendigheter ville det være bra om så var tilfelle.

I dag er det en utbredt oppfatning at det såkalte «rettsoppgjør» i Norge i virkeligheten var befengt med særdeles mange og avgjøren-

lig art. Hvor er da så her i det frie Norge den våkne, rettsbevisste presse og opinion, som M. T. konstaterer som et faktum, og som åpent og greit gir uttrykk for sin harme og sin pinlig berørte samvittighet? Har M. T. sett noe til en slik almen standpunkttagen? Vi andre har nemlig ikke gjort det. Vi hadde håpet på det, det er så. Men håpet har vist seg forgjeves. Hittil. Nå må vi jo imidlertid — med M. T. som garantist — kunne tro på en vesentlig kursendring. Det er bare det kjedelige at Stortingets presidentskaps kategoriske nektelse av 14. juni 1956, gående ut på at man «ikke finner noen grunn til» å gjøre Stortinget bekjent med de svenske vitenskapsmenns utredning om oppgjøret, synes å tyde på at Norges demokratiske toppledelse er adskillig mindre interessert og alarmert enn hva den våkne presse og den pinlig berørte opinion ifølge M. T. utgis for å være.

Martin Tranmæl avslutter ellers sin artikkel med følgende spørsmål, som ennskjønt de i formen gjelder diktaturets stilling til de ventede rettsforfølgelser i Polen, dog også har sin spesielle adresse her hjemme:

«Vil ansette jurister fra andre land få høve til å overvære de rettsforhandlingene som allerede er innledet? Og vil den frie presse få adgang til landet og anstille de undersøkelser den er interessert i? Ikke bare på egen, men i første rekke på almenhetens vegne.»

Forts. side 4

Folk flest vil heller dø enn å tenke. I virkeligheten er det også det de gjør.

Bertrand Russel.

De små ledd i vanens lenke er som regel for ubetydelige til å merkes — inntil de er blitt for sterke til å brytes.

Samuel Johnson.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

En statistikk som bør kunne skaffes tilveie

Verdens Gang har hatt en samtale med statsadvokat Dorenfeldt, og resultatet ble et oppsett med overskriften: «Mange landssvikere endte på forbryterbanen». Statsadvokaten sier bl. a.: «Noen statistikk som viser landssvikernes fortsatte virke på forbryterbanen har vi ikke. Det har nok enkelte ganger slått meg at landssvikere er meget aktive på dette felt, men noen sikre holdepunkter har vi ikke.»

Når en hovedstadsavis bringer til torvs: «Mange landssvikere endte på forbryterbanen», når en statsadvokat uttaler at han er blitt slått av at landssvikere er meget aktive på forbrytelsesfelt, når en bestemt avgrenset folkegruppe, de femti tusen som ved dom eller forelegg ble eraktet som landssvikere, blir pekt på og tilagt en særlig grad av forbryterskhet, da bør og skal en ha sikre holdepunkter. Nå, av avisene kan vi vel neppe vente sømmelig akt-somhet i omtalen av landsmenn, de er jo idelig og alltid ute i «opplysningens» tjeneste, men av en statsadvokat, en embetsmann og praktiserende kriminalist, krever vi at han har sikre holdepunkter for sine uttalelser til offentligheten. Den statistikk statsadvokaten savner får han sannelig se å skaffe seg. Inntil da bør han la være å uttale seg.

Hva er «mange» av en fol-

«Vi var unge eller var ikke klar over at vi gjorde noe som var så galt. Når en så ble dømt og sperret inne og hadde massevis av vanskeligheter etter løslatelsen, var det lett å falle for fristelsen og begå forbrytelser,» sier disse «mange» som atter står under hr. Dorenfeldts aktorat. Dette forstår øyensynlig ikke hr. Dorenfeldt, gutten fra Bærum, han som satt velberget i sin dommerfullmektigstilling Aker under krigen. I vår- og sommersolen 1945 seilte han fram og opp som en fryktet landssvikdommer — senere ble han statsadvokat.

At Dorenfeldt ikke ynder de som ble stemplet som landssvikere får så være. Men denne hans moderne versjon av: «For øvrig er det min mening at Chartago bør ødelegges», som stadig gjentas, bør nå få en slutt. Vi forlanger statistikk og holdepunkter når en statsadvokat uttaler seg.

Det som er hendt dette året, bør mane også statsadvokat Dorenfeldt til besinnelse og aktsomhet. De svenske sakkyndige har påvist at landssvikere ikke hadde bare urett, og Dorenfeldt bare rett.

*

Det spørres om ikke visse norske jurister etter krigen har beveget seg mistenkelig nær utkanten av lovene? Om de har begitt seg direkte ut i forbryterbanen skal vi ikke

H. A. AASMUNDSSEN: TANKER VED OLSOK

Er Hellig-Olav forbiseilt av Louis Armstrong og Davy Crocet?

I morgen, søndag 29. juli, er det Olsok. Navnet kommer av Olavs-vaka (Voke — Vuku — Vigilie — Våkenatt). Minnedagen for Olav Haraldsons (den helliges) død. Olavs-dagen blir den også kalt. Men nu er dagens offisielle navn Olsok og står under fortegnelsen over offentlige flaggdager.

ET MINNE

Min første føling med Olsok daterer seg fra 28. juli 1914, altså for nøyaktig 42 år siden. Jeg kom nevnte dag med vår første høyfjellsbane, til byen mellom de sju fjell. Under min første vandring i Vestlandets sjarmerende hovedstad fant jeg også veien til avisvinduene. Der var folksomt. Den første verdenskrigen var i ferd med å bryte ut. Oppslagstavlene var fulle av telegrammer. Mellom alle aktuelle meldinger fant jeg imidlertid også en meget fredelig sådan. Der sto: «I aften kl. 8 Olsokmesse i Mariakirken». Vel, tenkte jeg, hvorfor ikke? Den gamle ærverdige to-tårnede kirken der ute i Drægen (i sin tid også kalt Tyskekirken) var fylt til trengsel. Alterlys og kronelys kastet sitt dempede skjær ut over kirkelyden. Jo, dette var Olavs-vaka. Stiftskapellan, senere domprost i Trondheim Rasmus Haugsøen forrettet. Han var en ihuga norskdomsmann og «kristmann» av samme typen som sine samtidige, prestene Anker, Barstad og Hovden, folke-

land og bispene Hognestad og Støylen. Disse som gikk med bibelen i den ene lomma og Høgtussa i den andre. Norskdomsmenn og kristmenn, korsmenn. Olsoks levendegjorte idebærere i samtiden. Det ble en givende kveld. Salmene tonte. Klart lyd evangeliet om hvetekornet som faller til jorden og dør for at det kan bære frukt. Dette evige evangelium om sannhets sak som seirer gjennom nederlag. Og om offeret:

land og bispene Hognestad og Støylen. Disse som gikk med bibelen i den ene lomma og Høgtussa i den andre. Norskdomsmenn og kristmenn, korsmenn. Olsoks levendegjorte idebærere i samtiden.

Det ble en givende kveld. Salmene tonte. Klart lyd evangeliet om hvetekornet som faller til jorden og dør for at det kan bære frukt. Dette evige evangelium om sannhets sak som seirer gjennom nederlag. Og om offeret:

**Lov er sett for mann og møy:
Vil du liva må du døy.
Vil du vinna livsens heppa,
må du roleg livet sleppa.**

Jeg ble Olsok-tatt den kvelden. Jeg oppdaget plutselig at vi eide noe her, som vi måtte ta vare på, eh sannhet, en nasjonal helligdom.

FORDUMS GLANS

Tanken gikk til fedrene våre. Jeg søkte å reparere min historiske viten om de tider da Olsok var fest og høytid, uttrykt ved de to ord: norskdom og kristendom. Olavs hærrop på Stiklesvad 29. juli 1030 var: Fram kristmenn, korsmenn, kongens menn! Det uttrykker det kristelige og det nasjonale. På det ble Olav felt den dagen. På det vant han siden hele Norge. På det ble Kristkirken i Nidaros bygget. Den som siden ble til Trondheims domkirke, det prektigste kirkebygg i Norden, katedralen over sannhets sak, et tempel for Hvite Krist. Hit strømmet gjennom århundrer i mellom-

mer fra mange land. «Her hentet de bot for de tungeste savn. Og styrke til vandrings møye.» Her ble Nordens største kirkefest feiret gjennom generasjoner med messe og ottesang, med vesper og vigilie vaka)- gudstjenester. Kjertene brente, lyste og varmet under de høye hvelvene. Og hymnene bruste mellom de mektige søylene:

**Her i striden og i trengsla
Gjekk Sankt Olav — kveikt
av lengsla**

Etter ljøs og evigt liv.

**Kvite Krist hans hug hev
vunne,**

**Og den kjærleiks sol hev
runne**

Som or landet myrkret driv.

Herre Krist, du sigerrike,

Gjer oss dine vitne like

Som i dauden sigra kann!

Når vår fiend hardt oss

trengjer,

Gøym oss under dine venger,

Berg oss med di høgre hand!

(Etter en latinsk salme på Olsok-dag ved Bernt Støylen.)

NATIDSGLEMSSEL

Som påvist «blømde vårt land i ljøs og fred, Det grodde so grønt i lider». Men — forfallets tid kom. Pesten slo ned en stor del av folket vårt, og vi gikk inn i en 400 årig natt, «med trelldom og tunge tider». Lysene sluktes. Salmene døde hen. Templet selv fulgte folkets lagnad. Det sank etter hvert mer og mer i grus. Og den gamle festen med den store kongstanke — norskdom. og kristendom —

REALPOLITIKK

Forts. fra side 1

ner i selvoppholdesdriften. Et kultivert samfunns-menneske føler instinktmes-sig ikke bare retten til selvhevdelse, men også plikten mot andre og forventning om andres plikter mot seg. Uten nestekjærlighet er ethvert virkelig samfunnsliv utenkelig.»

Ja, slik skrev Fridtjof Nansen! Er hans kloke, vektige og hjertevarme ord allerede glemt? Eller har kanskje etterkrigstidens politikere ikke lest dem i det hele tatt? Presidentskapets svar synes dessverre å tyde på det. Er ikke tiden nå inne til å begrave hat, selvforherligelse og forslitte ordklisjeer og i stedet gå inn for et enig Norge? Tro bare ikke at ikke utlandet følger meget skarpt med i litt av hvert her i landet og er langt bedre underrettet enn mange har anelse om, det har jeg selv kunnet konstatere utenfor landets grenser.

Utviklingen lar seg ikke

stanse og sannheten kommer til slutt fram. I dagene 23. juli til 28. juli holdes i Oslo en juridisk kongress med 500 deltagere fra mange land. Der skal behandles en rekke juridiske problemer på internasjonal basis samt flere interessante emner, bl. a. «Menneskerettighetene», noe som har stor interesse for oss, og for ikke så lenge siden protesterte «En Verden»s styre mot den måte hvorpå de norske delegerte hadde opptrådt under behandlingen av de samme «menneskerettigheter».

Jo, det går framover, selv om ikke nettopp farten er eksplosiv. — Fridtjof Nansens ord lever videre — like aktuelle i dag som den gang han skrev dem. Sterke, klare og manende står de der med bud til kommende slekter — og en advarsel til dem som enda ikke begriper at Norge trenger alle fedrelandssinnede kvinner og menn, — nå mere en noensinne.

S. Schlytter-Henrichsen.

16-årig skogskar tjente 10.000 på vinterarbeid

Langt inne i de uveysomme Luksefjell-traktene innenfor Skien ligger gården Grendlia med noen små jordlapper og storskogen rett innpå. Det er skogen som gir folket på Grendlia utkommet, og vi forstår at det tross alt går an å livnære seg der når vi hører at en av sønnene på gården, 16 år gamle Gjermund Skredtveit, i vinter tjente over 10 000 kroner på tømmerkjøring.

I sne og hård kulde kjørte han tømmer dag etter dag i hele vinter, slik at han greide å drive fram hele 750 kubikkmeter. Han forteller om dette på sin enkle,

om han ikke akkurat forstår hvorfor dette er noe å lage oppstyr av. Og når vi spør om det var slitsomt, slår han latterdøren på vidt gap:

— Nei. A ja, litt slitsomt var det kanskje.

Nå driver han med reishugst i heia like ved hjemmet, sammen med sin 14 år gamle bror Torstein. De hugger som fullbafarne begge to, men når de får besøk av folk som spør om så mye art, må de ta pause. Skogsfolk er takknemlige for å få besøk og litt avveksling.

Skogsfolk er de begge, med den rette tvnøden og det rette h

Bli medlem av Forbundet!

Forbundets årlige Landsledermøte står for døren. Det blir denne gang holdt i Oslo — den 29. august. Medlemskort for 1956 gir adgang til å være til stede og til å delta i debatten. Forsøm ikke denne anledning til å søke direkte og personlig orientering om situasjonen. Nøy Dem ikke med 4de og 5te hånds rykter som stammer fra folk som lite vet hva de snakker om, eller som kanskje attpåtil, i bevisst, ødeleggende hensikt lanseres av personer

som er interessert i å slå oss spillet ut av hendene.

Skam Dem rede på tingene selv!

Sørg for å ordne Deres medlemskap!

Vær med og hold vår organisasjon oppe som en levende institusjon. Det er gjennom den vi best og mest effektivt kan motvirke de implisertes parole om «den absolutte taushet» med den derav følgende historiefalskning og balsamering av

det «rettferdige og verdige» rettsoppgjør. Gå med i Forbundet for å sette tingene på rette plass!

Medlemskontingenten — minimum kr. 20.— pr. år — sendes som postgiro-anvisning (porto kr. 0.25) til: Forbundet, postgironr. 150 28, Oslo, eller også som vanlig anvisning eller bankobrev til: Forbundet, postboks 3214, Oslo. Medlemsbok vil da umiddelbart bli sendt Dem. Skriv tydelig navn og adresse.

Forbundskassereren.

En fred like blodig som krigen

Angstskrik og klagerop fra østområdene overdøves av skåltalene ved politikernes champagnefester

Fra en artikkel med titelen «Innfør næsta oppgørelse» skriver Wagne Christianson i «Krets Nytt» (Nasjonell Kamporgan) 26. 12. 55 blant annet:

Krigens etterdønninger ruller fremdeles henover oss, og selv om nye problemer tårner seg opp og legger beslag på det meste av våre tanker, så må vi et øyeblikk tenke tilbake på det som var, på den verden som gikk under i den 2nen verdenskrig. Ungdommen av i dag vet ikke hva som skjedde, da demokratene nok skal ta seg i vare for å fortelle sannheten, men vi som opplevet helvete, vi som opplevde Ragnarokk, vet det og vi kan tale om sannheten, — om byer og landsbyer som før krigen var små idylliske steder, men som etter at demokratene slapp de bolsjevikiske blodhunder løs, for evig vil bringe tanken hen på forferdelse, død og terror. Hvem husker ikke den blodige søndagen i Bromberg før krigsutbruddet i 1939, redslene i Lemberg, tensjonene i Lemberg...

flere enn det overhodet fantes i Europa. Denne løggen har vært spredt og holdt i live i over 10 år og har mer enn noe annet bidratt til å hindre avspenning i de rådende forhold. Sannheten om de 6 millioner i gasskamrene

Askeladden

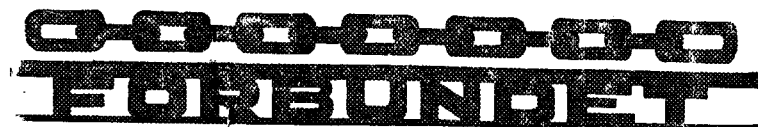
Etter Axel Kielland i Dagbladet.

Så blir Trygve Lie plutselig 60 år, og naturligvis kunne en koste på seg en hel del vittigheter i den anledning. Det er alt skrevet svært mange spydigheter om denne moderne Askeladden, som ville fram i verden, — og jeg innrømmer jo gjerne at det har et svakt skjær av komikk, når «Hvem er hvem» forteller at han er innehaver

ser imidlertid slik ut: døde i fangenskap og konsentrasjonsleir i Tyskland i 1939—45: 300 000 av sykdom, ved bombeangrep og henrettelser, heri iberegnet alle kategorier av jøder, politiske og kriminelle fanger.

Til sammenligning kan nevnes at 1 million rikstyskere falt som offer for russiske og tjekkiske massemyrderier. Ved amerikanske og engelske bombeangrep omkom 3 050 000 sivile tyskere. Den blodige freden har siden krevet to millioner menneskeliv ved krig og opprør. Angstropene fra de av bolsjevikene besatte statene stiger mot himmelen, og har gjort det i 10 år. Millioner mennesker sitter fremdeles i bolsjevikenes slaveleirer. Hva gjør demokratene for å hjelpe dem?

Intet. Angstskrik og klageropene overdøves av skåltalene ved verdenspolitikernes champagnefester, der man med talemåter om

Saker som ønskes behandlet på Forbundets landsmøte 29. august dette år (i Oslo) må være meldt til Forbundets sekretariat innen onsdag 18. juli førstkommende.

om han nok har en snev av narraktighet.

Sannheten om ham er vel i all korthet, at han er et alminnelig utstyrt menneske, som har slått seg fram i verden takket være en ubetvingelig energi, en grov, sunn livsappetitt og en rikelig tilmålt porsjon sunt vett. Dessuten har han aldri vært belempret med idealer, det kostet ham ikke noe å eksportere Trotski, selv om det stred mot asylrettens idealer. For ham vil alltid hensynet til det praktiske veie tyngst, derfor har det ofte ligget nær å kalle ham en opportunist. Og fordi han alltid tror at han er den eneste som tenker praktisk, har han både som statsråd og generalsekretær gjort en og annen ting på tvers av former og spilleregler. Det er klart han har lagt seg ut med mange — og noen kjenner vel en sterk lyst til å stikke et par brennesler i 60 årsbuketten.

Det er vel også mulig at noen i hans gamle FN trekker et lite sukk av lettelse over at hans håndfaste, litt brautende herredømme er slutt og erstattet av fin, urban svensk «artighet».

Før av og til kunne han virkelig minne en del om en eneveldig sirkusdirektør, og traff en ham privat i de dagene, hendte det at han omtalte verdens høyt berømte stormenn som om det dreide seg om dresserte pudler eller linedansere med primadonnanykker.

nøyd og lykkelig ved å være fylkesmann, vi ønsker ham til lykke med dagen — og håper vi får beholde ham lenge.

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland anbefales

Ferguson traktorer

Først i august får vi noen få brukte men overhalte Ferguson traktorer som er meget rimelige.

Traktorene selges med 3 mnd. garanti.

Beløpet kan deles.

H. Snaprud & Co.

Kongsberg

Maskiner—Redskaper

Tlf. 885—248

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

Revisjon og regnskapsførsel

Dyktig revisor tar imot oppdrag i revisjon og bokføring. Bill. mrk. «Medlem av Forbundet».

Frukt og grønnsaker i Oslo

Har nok å gjøre med å betjene mine mange kunder, men tar også vel mot nye.

HANS HOLM

Dronningens gt. 24. Tlf. 42 21 34.

Forbundets Landsledermøte 1956

Styret har fastsatt at Landsledermøtet for 1956 skal holdes

onsdag den 29. august 1956 kl. 10

i Teatersalen i Bøndernes Hus, Rosenkrantzgt. 8, Oslo (inng. fra Rosenkrantzgaten).

Adgang til møtet har — utenom de som tilhører selve Landsledelsen (jfr. vedtektenes § 6) — alle som står inntegnet som medlemmer eller som har ydet bidrag til Forbundet. Sådanne møtende har adgang til å delta i debatten og har forslagsrett, men bare Landsledelsens medlemmer kan stemme. Legitimasjon i form av medlemskort for 1956 eller bidragskvittering for samme år må forevises inngangskontrollen. Uten slik legitimasjon tilstedes der ikke adgang til møtet.

Landsledelsens medlemmer vil motta særskilt innkalling.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING

Styret.

Domspraksis mot Røde Kors-søstre

Til belysning av domspraksis mot Røde Kors-søstre og sykepleiere ønskes utlånt domsutskrifter, saksdokumenter etc. til diskresjonær gjennomgåelse.

Dokumentene, som returneres etter bruken, sendes til

ALEX. LANGE,

adr. Ullevålsvn. 102 A, Oslo. Telefon 46 71 43.

Den norske rettsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om

rokk, vet det og vi kan tale om sannheten, — om byer og landsbyer som i tiden for krigen var små idylliske steder, men som etter at demokratene slapp de bolsjevikiske blodhunder løs, for evig vil bringe tanken hen på forferdelse, død og terror. Hvem husker ikke den blodige søndagen i Bromberg før krigsutbruddet i 1939, redslene i Lemberg, terroraksjonene i Lemnitz og Osteraue (tyskbefolkede områder i Polen)? På mindre enn et halvt år (i fredstid) ble 58 000 tyske kvinner, menn og barn myrdet bare fordi de var tyskere.

Vi minner også om Katyn, der 12 000 polske offiserer med bakbundne hender ble drept med nakkeskudd. Krigen økte i voldsomhet og omfang. 30 millioner ble drept og lemlestet.

Og så kom freden. Den ble på mange måter like blodig som krigen. Galger og henrettelses-pelotonger var i uopphørlig virksomhet. Vi opplevet hvordan demokratiet politikere for å redde seg selv hånte menneskelige og umenneskelige tragedier og brukte dem i propagandas tjeneste for derved å ramme enda flere uskyldige mennesker.

Meget av det ble fortiet før krigen, som f. eks. massakrene på den tyske befolkningen i Polen, bare for å holde hatet til Tyskland levende og for å hindre at krigens virkelige bakgrunn skulle bli kjent. Katynmassakrene under krigen fikk også tyskerne skylden for, trass i at man vel visste det var sovjetrussernes verk.

For ytterligere å stimulere hatet til Tyskland kom man på ideen om de 6 millioner myrdede jøder i gasskamrene. Mange

8. august: Russiske orlogsfartøyer til Oslo.

9. august: Norske orlogsfartøyer til Leningrad.

— Bauta er reist til minne om Gjeslingulykken 1906.

— Flytrafikken er 50 prosent større enn i fjor.

— Fiskeørn «befolker» på nytt våre kyster.

— Japan har sendt en flytende varemesse til Sydøst-Asia.

— Hvert år mister 3000 franske menn og kvinner livet i sjalusidramaer.

— Krefthyppheten har økt 125 pst. i siste generasjon.

— Ligningsprotokollen i Oslo er utlagt. Er på 14 000 sider!

— 7 av 10 svensker bruker briller.

en koste på seg en hel del vittigheter i den anledning. Det er alt skrevet svært mange spydigheter om denne moderne Askeladden, som ville fram i verden, — og jeg innrømmer jo gjerne at det har et svakt skjær av komikk, når «Hvem er hvem» forteller at han er innehaver av 25 doktorgrader fra storparten av verdens berømte universiteter. Men — tenker en etter, får en også innrømme at det er pokker så godt gjort av en mann med Haud til embetseksamen.

Trygve Lie har, verre enn de fleste, forbrutt seg mot det Sandemose kaller «Jante-loven». Dens første bud er som kjent: «Du må bare ikke tro du er noe!»

Det har Trygve Lie ikke bare tillatt seg å tro, nei, han har vært brennsikker på at han var stor nok til å sparke fotball på Grorud-løkka.

En sådan selvsikkerhet tigger en ikke gjerne i Norge, vi har i alle tider vært mestere i å «dra nesa ned» på sanne folk. Men, enda jeg har massevis å utsette på Trygve Lie, kjenner jeg likevel en stor glede over at slike typer fins, og vi kan uten skade unne oss en viss nasjonal stolthet over at verden fikk øye på ham og fant ham verdig til det store eventyret som livet hans unektelig ble.

La gå at han ble valgt fordi han var av mellomformat. Ikke noen stor og derfor livsfarlig statsmann, — men heller ikke noen spurv.

La oss innrømme at han passet i sin store og vanskelige stilling, som hånden i hansken. Det var mange ganger artig å se ham i aksjon, og jeg syntes alltid han tilførte den høytidelige FN-forsamlingen et ganske friskt pust. Selv hans mange og iøynefallende feil virket kledelige.

Det tok seg rett og slett riktig festlig ut at den mektige generalsekretæren var

statene stiger mot himmelen, og har gjort det i 10 år. Millioner mennesker sitter fremdeles i bolsjevikenes slaveleirer. Hva gjør demokratene for å hjelpe dem?

Intet.

Angstskrik og klageropene overdøves av skåltalene ved verdenspolitikernes champagnefester, der man med talemåter om å handle til menneskehetens beste tvertimot forbereder Europas undergang.

De menn som kaller seg demokrater, var de som åpnet portene for bolsjevismen i 1945, og de har ikke rørt en finger for å hjelpe de mennesker som den gangen sank ned i bolsjevismens kaos. Det var demokratene som ga den eneste makt som kunne forsvart Europa, nemlig Tyskland, dolkestøtet i ryggen og derfor står vi i dag vergeløse overfor katastrofen.

Tysklands ruiner gjemmer tusentall menneskelige lik, og fra slaveleirene stiger angstskrikene mot himlen.

Bare europeisk enhet kan enda redde Europa fra undergangen.

en ytterst forfengelig mann, det så flott ut at den svære skikkelsen i bankettes løp ble enda sværere, og det var alltid en fornøyelse, når han med små mellomrom ble riktig forrykende sinna.

Jeg husker en strid mellom Jugoslavia og Hellas, da jugoslaven var lettsindig nok til å angripe generalsekretærens person. Da spratt han opp som en riktig Bonde Værskjegg, smelte en skinke i bordet og drønnet på sitt merkelige engelsk:

— Now listen to me — my fine Yugoslavian friend!

En svensk avis kalte ham i forbindelse med hans vidstrakte forfatterskap «en vis narr». Det er en svært gal karakteristikk, for vis er han slett ikke, og en skal være meget forsiktig med å kalle ham en narr, — selv

— Han bruker en masse penger, men jeg ser ham aldri gjøre noe. Hva lever han egentlig av?

— Av mangel på bevis.

For av og til kunne han virkelig minne en del om en eneveltig sirkusdirektør, og traff en ham privat i de dagene, hendte det at han omtalte verdens høyt berømte stormenn som om det dreide seg om dresserte pudler eller linedansere med primadonnanykker.

En kan godt forstå at Gerhardsen og de andre ble litt bleke om nebbet da de plutselig fikk ham hjem igjen. Hva gjør man med den slags storkarerer? Alle skjønte at det kunne bli en farlig hane i den politiske hønsegården. Som Oksvik sa: «Vi hadde valget mellom Oscar Torp og Trygve Lie — så valgte vi Gerhardsen.»

Og — alt ordnet seg til det aller beste: Nå sitter han som fylkesmann i Oslo og Akershus, og jeg kjenner meg hellig overbevist om at han blir en aldeles utmerket fylkesmann. For det første er han jo vaskeekte Oslo-gutt, han elsker dette fylket sitt, og det er sikkert sant at hjemlengselen drev ham tilbake — tross alle slags store og lokkende tilbud utenlands.

For det andre får han som fylkesmann nettopp bruk for sine helt utvilsomme egenskaper. En fylkesmann skal ruve, han skal ha pondus og personlighet. Han skal ha initiativ og handlekraft, og han skal være en praktisk mann.

Alt dette passet på Carl Platou — selv om han veide bare omkring femteparten av sin etterfølger. Vi er sikre på at det passer på Trygve Lie også.

Derfor kan en si at livets merkelige og storartede kretsgang har ført ham tilbake til en riktig hylle. Ikke noen piedestal, der han kan spille i prosjektørlyset fra hele verden. Men en hylle der han kjenner seg hjemme og kan gjøre stor nytte.

Vi tar det som enda et bevis på hans sunne og livsnære fornuft at han er for-

Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA
Tobakksforretning

i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrikt.

Steinbit fjellborr

De mest gangbare borstørrelser av ¼" og 1" med kort eller lang nakke på lager.

Pressluft slanger, kuplinger, slipeskiver o. a. tilbehør på lager.

H. Snaprud & Co.
Kongsberg

Maskiner—Redskaper

Tlf. 885—248

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 556129

Oslo

SALONGER

sovesofaer, lenestoler, divaner og ellers alt i stoppede møbler. Jeg mottar også omstopping og trekning av møbler.

(Avbetaling innrømmes.)

Sig. Renberg

N. Storgt. 57, Drammen

Tlf. 4070.

adr. Ullevålsvn. 102 A, Oslo. Telefon 46 71 43.

Den norske rettsutredning

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. ekspl. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstrarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. ekspl. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvisitens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Kontorarbeide — husstell

En ikke for ung dame med handelsskole søkes for enklere kontorarbeide og litt lett husstell. Må også være kvalifisert til å lære å kjøre personbil. Bm. «Østlandsby».

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

Tannlæge
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Annelise Parow
TANNINSETNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Hjelp en Meningsfelle!

Mor som mistet sin eneste sønn ved fronten, har nu også ved brann (og ikke assurert) mistet alt: Arbeide, lokale, hjem, innbo o.s.v. Hjelp henne med hva De kan: Klær, innbo o.s.v., lokale til industriskole eller med pekuniær hjelp.

Skriv til Folk og Lands ekspedisjon.

Malerarbeide utføres

Ring telefon 56 46 68, Oslo.

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Patriotene —

Forts. fra side 1

Erlandsen, underdirektør, O. Evensen, Den norske Bankforening, Georg Falsen, Herbert Francke, Oslo Kjøbmansforening, Theodor Frølich, professor, Gotfr. Furuholmen, Norges Statsbaner, Th. Grundt, professor, Anders Grøndahl, Den norske Boktrykkerforening, Bj. Gunderud, Posefabrikantenes Landsforening, Andreas Haaberger, generaldirektør for telegrafene, Olav Haavardsholm, ingeniør, Klaus Hansen, professor, Axel Hansen, Telefonmontørenes Forening, Per M. Hansson, Storebrand, Victor Harboe-Lund, disponent, Egil Hartmann, J. Hasund, Sten Haug, Poststyret, Henrik O. Heen, Norges Håndverkerforbund, Sigurd Heggemsnes, Oslo Håndverks- og Industrieforening, Chr. Henriksen, Arb. fagl. Landsorganisasjon, Herman Henschien, banksjef, Johan Hertzberg, rektor, Knut Hesstvedt, Oslo Kjøbmansforening, Jens P. Heyerdahl, advokat, P. A. Holm, advokat, Arnold Holmboe, Vinmonopolet, Carl Fred. Holmboe, DE-NO-FA, Gunnar Holst, konsul, M. Holst, banksjef, S. Holter-Sørensen, Oslo Rederiforening, H. Horn, Norges Industriforbund, Johan Hvidsten, direktør, Leif Høegh, Norges Rederiforbund, Knut Isachsen, Confektionsfabrikantenes Landsforbund, P. A. Iversen, Oskar Jahnsen, Statens Kornforretning, Erling Jensen, Hartvig Johannson, Oslo Handelsstands Forening, Kristen Johansen,

ening, Kolbjørn Koppang, rektor, L. Koren, Den norske Kirkes Presteforening, Arne Kristiansen, Torgeir Krogsrud, rektor, Henrik Krohn, Oslo Lægeforening, Michael Krohn, direktør, Albert Kvål, K.N.A., M. L. Kristiansen, telefondirektør, Trygve Kristoffersen, Oslo Kjøbmansforening, Tordis Kvittingen, Mimi Lagerstrøm, Arb. fagl. Landsorganisasjon, Kjell Langeland, Bernh. Larsen, Telegrafverkets Betjentforening, J. Larsson, Arb. fagl. Landsorganisasjon, Ingv. Lid, Den norske Postmarinsslag, Asbjørn Lien, Liv Lier, Adolf Lindvik, professor, Fritz Ljunggren, E. Brinck Lund, rektor, Carl Lundh, advokat, Alfred Løken, Odbjørg Magnussen, Kv. Telegraf- og Telefonfunksjonærers Landsforening, E. Malm, advokat, Bjørn A. Malm, grosserer, Leif Moestue, Ernst G. Mortensen, direktør, Wilhelm Munthe, overbibliotekar, Johan L. Müller, skipsreder, Knut Møller, o.r.sakfører, Odd Nielsen, firma Ingwald Nielsen, Nic. Næss, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Egil Offenbergt, direktør, Bjarne Older, kontorsjef, Schram Olsen, Norges Industriforbund, K. F. Oppgaard, Oslo Håndverk- og Industrieforening, S. Opstad, Telegrafverkets Betjentforening, Bjarne Oulie, kontorsjef, Aage W. Owe, Den norske Ingeniørforening, Carl Paaske, direktør, Sigurd Pauss, Nylands Verksted, Erik Pedersen, Freia Chokolade-

Det 8. bud

Sett at tre menn driver hver sin gård i en avsides dal.

En av dem er flittig og dyktig, og når vinteren kommer, har han samlet et stort lager med matvarer og tilstrekkelig med for til å holde liv i hestene, kuen og hønsene sine.

De to andre har tatt det med ro om sommeren, og lenge før det blir vår, oppdager de at lagrene deres er tomme.

Hvis de så slår seg sammen,

overfaller naboen og tømmer hans lagre, vil både kapitalister og kollektivister være enige om at de to late bøndene har krenket det 8. bud — de har med andre ord stjålet annen manns eiendom.

Men la oss anta at de to i stedet opprettet en demokratisk regjering i dalen. De arrangerer et «møte», og med to stemmer mot en vedtar de en lov som påbyr at høsten skal deles likt mel-

lom dalens bønder.

Er dette en fullt lovlig fremgangsmåte som ikke krenker det 8. bud? Eller hvor mange personer kreves det for å opprette en regjering som gjør en slik fremgangsmåte moralsk forsvarlig? spør sosialøkonomen Wilford J. King, medlem av The Committee for Constitutional Government», USA.

Etter Farmand.

Splinten —

Forts. fra side 1

Må det være meg tillatt i denne forbindelse å be herr M. T. om å slå opp Stortingstidendes stenografiske referat fra Ramndal-interpellasjonen den 9. mars 1953 samt å jevnføre dette med Presidentskapets ovenfor nevnte svar av 14. juni i år. Vi fant oss i 1953 nødsaget til å eske nøytrale, utenlandske retts-

lærde om deres oppfatning av «den norska rättsuppgörelsen». I vår troskyldige tillitsfullhet til at Stortinget var like interessert som vi i å hindre eller avbøte alt som kunne smake av «overgrep og rettskrenkelser» i et «land med en fri forfatning», la vi åpent vår sak fram for Stortinget. Svaret vi fikk under den nokså opphetede debatt i tinget, var det at var det før noen slags tvil om vi var landssvikere, så rådet det i hvert fall ingen slik tvil lenger, når vi var så formastelige å ville høre hva «ansette jurister fra andre land» — og særlig fra Sverige — hadde å si om det stedfundne, norske oppgjør. Dette opptak fra vår side var i den grad hærreisende at representanten Finn Øen fra Hordaland hevet seg opp i de ha-stemte sfærer og i selve tingsalen deklamerte, med mobilisering av all sin pathos, at «støtt der nordmenn lyt vera med, når Noregs merkje skal hoggjast ned!» Mindre kunne ikke gjøre det. Og dette hysteri for noe som Martin Tranmæl i dag mener man har full rett til å kreve, ikke bare på den frie presses, men på almenhetens vegne!

En god gutt

Aten: En åtte år gammel gresk gutt fant for noen dager siden en lommebok som en norsk turist hadde mistet. Nordmannen tilbød den ærlige finner en passende dusør, men gutten avslø. «Jeg ønsker bare en ting til gjengjeld, og det er at De skal holde av Hellas,» svarte den lille patriotten.

Hvor alle tenker likt,
tenker ingen meget.
Walter Lipman.

DAGENS VERD

Dagens innhold ville bli levende for oss igjen, og vi ville holde den opp for de slekter som følger etter. «Guds ord, det er vår fedre arv, Til søner skal det ganga». La det lyse og varme som de brennende kjerter i Nidarosdomen. «Klårt skal Guds tempelljos brenna».

Vi må også lære å takke. Takke for at vi tross alt ennå er et folk som har sin gjerning å gjøre i det store folkemylderet på vår jord. Takke for at Guds ord ennå

Helt i stilen!

Nyheten om franske skatteforhøyelser på 168 milliarder francs ga øyeblikkelige og sterke utslag på pengemarkedet 12. juli. Francen falt til et nivå lavere enn noen gang siden krigen i Indochina.

Vemmostad, Den norske Forsikringsforening, Lorentz Vogt, Norges Industriforbund, Elias Volan, Arb. fagl. Landsorganisasjon, Sigurd Wahl, Norges Håndverkerforbund, Jacob S. Worm-Müller, professor, Bjarne Ødegård, Sjøass. Centr. forening, A. P. Østberg, Norsk Arbeidsgiverforening, Kristian Qvigstad, advokat.

OLSOK

Forts. fra side 2

fikk etter hvert glemselens slør over seg.

Det ser ut som helligdommen, fortsatt skal holdes

Det er et forfengelig håp
at man kan gjøre folk lykkelige ved politikk.

Carlyle.

TIL HEDER OG
VERDIGHET?

Dette er surt, sier mange. Nei, det er det ikke. Det er bare nakne fakta. Men — behøver det å være slik? Sikkert ikke. Strømmen må snus, vi kunne da i allfall begynne med å snu den. Vi er så smått begynt. Domkirken i Trondheim er i ferd med å reise seg igjen. Gjennom desennier har det nå vært arbeidet med den. Vi må gjøre mere. Fylle formene. Gjenopplive den gamle nasjonale og kristelige festen som Olsok er. Instituer dagen som fast høytid, som minnefest for den største nyskapende og samfunnsbevarende livsfaktors innføring i vårt land. Et folk som vil leve, skal ikke glemme sin mor. I over 900 år har den norske kirke vært vår åndelige mor. Dens høyverdige symbol er Olsok. Gi oss den tilbake i den

Knut Isachsen, Konfeksjonsfabrikant, S. W. Stephensen, Norsk Ingeniørforening, Rolf Stranger, Kirsti Sveen, Kv. Telegraf- og Telefonfunksjonærers Forening, Einar Sverdrup, teknisk direktør, Karsten Sølberg, N.T.T.F., Tor Sørensen, direktør, Johan Grundt Tanum, P. Tennfjord, distriktssjef, Rolf Thorsteinsen, Den norske Bankforening, Hugo Tobiasson, konditormester, Halvor Torgersen, Granfoss, Emil Torkildsen, Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon, T. Torstensen, N. E. og B. B., J.

Telegrafverkets Betjentforening, Bjørne Oulie, kontorsjef, Aage W. Owe, Den norske Ingeniørforening, Carl Paaske, direktør, Sigurd Pauss, Nylands Verksted, Erik Pedersen, Freia Chokolade-fabrikk, Th. Platou, Den norske Bryggeriforening, Eiler Krog Prytz, Norges Gullmedforbund, Albert Raaen, Arb. faglige Landsorganisasjon, Gunnar Randers, Oslo, Formannskap, Rasmus Rasmusen, Arb. fagl. Landsorganisasjon, D. Reinertsen, kontorsjef, Chr. M. Ringnes, Si-

fabrikkeier, S. W. Stephensen, Norsk Ingeniørforening, Rolf Stranger, Kirsti Sveen, Kv. Telegraf- og Telefonfunksjonærers Forening, Einar Sverdrup, teknisk direktør, Karsten Sølberg, N.T.T.F., Tor Sørensen, direktør, Johan Grundt Tanum, P. Tennfjord, distriktssjef, Rolf Thorsteinsen, Den norske Bankforening, Hugo Tobiasson, konditormester, Halvor Torgersen, Granfoss, Emil Torkildsen, Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon, T. Torstensen, N. E. og B. B., J.

OLSOK

Forts. fra side 2

fikk etter hvert glemselens slør over seg.

Det ser ut som helligdommen fortsatt skal holdes skjult for oss. Meget få innen vårt folk har i dag noen som helst peiling på trosinnholdet i den gamle festen. Andre toner henrykker storparten av folket vårt. Hellig-Olav er ombyttet med Louis Armstrong og Davy Brocket. Pilgrimsfestene går til Colosseum og Nordstrandshallen.

bevarende livsfaktors innføring i vårt land. Et folk som vil leve, skal ikke glemme sin mor. I over 900 år har den norske kirke vært vår åndelige mor. Dens høyverdige symbol er Olsok. Gi oss den tilbake i den glans og med det innhold som før. Slekten av i dag har her en stor oppgave.

Tålmodighet er en baktalt dyd, kanskje fordi den er den vanskeligste av alle dyder.

Sigrød Undset.

pelljos brenna». Vi må også lære å takke. Takke for at vi tross alt ennå er et folk som har sin gjerning å gjøre i det store folkemylderet på vår jord. Takke for at Guds ord ennå har «sitt gjenge» blant oss, slik som Grundtvig f. eks. takket ved tusenårsfesten for kristendommens planting i Danmark:

Ti takker vi Gud, vår Fader kjær, Som fuglen i morgenrøde For dagen som lyset til oss bær, For livet han ga av døde, For alt på vår mark i tusen år som grodde til sjeleføde.

H. A. Aasmundsen

Stortingets presidentskap og berette om sitt bedrede syn på saker og ting. La oss ikke mistvile om at han er den fulle åpenhets apostel og at han — sist av alt — kan innregistreres som frontkjemper i «Splintens og bjelkens» falangs, den falanks hvis krigsrop er «bare du — ikke jeg!» Det ville være mer enn synd om en fornuftig holdning som den herr Tranmæl i dag gjør seg til talsmann for, skulle følges av en fortsatt synkverving når det gjelder forholdene her hjemme.

Sverre Mangberg.

Skildnaden?

Forts. fra side 1

NS' parti og program var lovleg, godkjendt før krigen og mange syntest godt om det meste i dette programmet. Dei fleste veik vel undan dette helst av den grunn det var fyrst og framst **krevjande — ikkje lovande**. Det var ein appell, ein måtte fyrst lære krevje av seg sjølv. Det var vilkåret for at me i i saman kunde skape eit lukkelegare og betre samfunn. Eg for min del fann dette kravet realistisk og rett. På meg verka det like realistisk som den livslov at som ein sår må ein hauste. Og må ein ikkje alltid så før ein kan hauste? (Det er kanskje endå nokon som vil meine det kan gå som før med egoistisk kravsmåten retta mot dei andre. Ja er det ikkje nettopp denne ånd som vert dyrka og kjem til uttrykk i den økonomiske dragkamp millom samfunnsgruppene? Alle ser berre på

Man bør ikke bedømme en manns verdi etter hans egenskaper, men etter den bruk han gjør av dem.
La Rouchefoucauld.

sine fordeler, vil ikkje tenkje over om dei dermed kjem i skade for å hauste der andre sådde.

A gå inn for det ein ser som rett har ingen ting med svik å gjera. Men dersom ein ikkje gjer det som ein ser som det sanne og rette, då svik ein seg sjølv, — eller noko av det beste i seg sjølv. **Hadde eg soleis mot mi overtiding** stillt meg på det opphetsa fleirtals side mot NS, vilde eg sjølv sagt oppnådd tvilsame, tilsynelatande og førebils «fordelar», slik som økonomiske og vore «god nordmann». Men det spørst om eg ikkje då hadde vore meir i retning av landssvikar? Og i realiteten vilde eg inga vinning hatt sjølv, det eg tilsynelatande kunde vunne vilde berre vore illusjon. **Kor lenge skal uretten NS-medl. hittil har vore utsette for gjelde som rett? Kven kan bli sannt lukkeleg på denne måten? Det er ikkje lett for oss som har vorte slik misstydde og forfylgde, men kan den som forfylgjer og misstrur sine medmenneskje bli lukkeleg? Nei, den er nok endå lenger burte frå sann livslukke, — trur eg —.**

Du som såg onnorleis, som meinte og meiner at NS og me som trudde på og gjekk inn for denne ide, tok feil, kan du ikkje endå ein gong tenkje igjenom spursmåla. Spør deg sjølv og svar deg sjølv ærleg. Om me tok feil, er det dermed rett å karakterisere oss som landssvikar? Eg er viss på svaret må bli nei. So lenge du ikkje er komen fram til **eit avgjort nei** mot det urettferdige rettsoppgjer meiner eg det er ting du har gått for lett over, ikkje er merksam på.

Lat oss tenkje oss at rollene hadde vore omskifta: Nasistane hadde vunne krigen og dermed makta og fleirtalet. Lat oss vidare tenkje oss «førarane» ute av balanse, d.v.s. dei var grepne av hatets og hevnenes vonde ånd og fylgjeleg kravde sine mest aktive motmenns blod. Fleirtalet vilde sjølv sagt ikkje vore nok hindring, — like lite som i «det demokratiske rettsoppgjer» me fekk. Slik det vert spelt fyre, slik dansar fleirtalet etter. (Ja, eg er endå av den meining

Ingen kjærlighet er alvorligere enn kjærlighet til maten.

Bernard Shaw.

at dersom det einskilde menneskje ikkje lærer seg til å bruke tankane meir effektivt i samfunnsspursmåla er det ikkje sant demokrati, — men dette sokalle demokrati er eit springbrett for opportunistar, — desse som trur dei er so umåteleg kloke og kan gå snøggveggar, — dei verkeleg kloke lovar ikkje «gull og grønne skogar», dei er heller ikkje færlige på den måten at dei rettar bakar for smed, dei steller seg heller ikkje slik dei treng sudebukkar og slik «belastar» seg sjølv med endå fleire brotsverk.)

For deg som har vore ein ærleg kjempar mot nazismen (deg til æra, for det var sjølv sagt mangt det med rette kunne reagerast mot) er det vel endå vanskeleg sjå noko anna enn den reinkarnerte vondskapen i Hitler. Eg er ikkje overtida om det. Eg kan godt tenkje meg at når Hitler fyrst hadde vunne krigen, vilde han vald ein annan og betre veg enn å gjera seg sjølv so liten som dei har gjort seg sjølv små og «ubetydelege» i åndeleg meining som vann krigen mot Hitler, men avslørte for alle som ikkje var åndeleg «blindar». Den ånd dei synte mot sin slegne motpart, var tydeleg nok

tale om at dei ikkje kunde vinne freden. Den sanne og varige fred må vinnast og byggjast opp med ei heilt anna ånd millom menneskja i kvar nasjon (kvart folk), og millom nasjonane. Me må gjeve den ånd plass i vårt sinn som einast gjer oss menneskjeverdige, **bli menneskje som forstår våre medmenneskje**. Det sjølv gode må me kome over, det skaper misstru og me vert sjølv undermenneskjelege, dermed kjem me i strid med kvarandre, den kalde krigen blir ofte varm nok, me brukar vår klokskap til med alle midlar råme vår bror, som me ikkje ser som bror fordi me sjølv ikkje har den rette brorskapsånd. Me ser fienden i vår bror, men ikkje at me sjølv har fiendens ånd. Men då er det vel ganske nærliggjande at menneskja når dei blir hatets og den vonde ånds tenarar då blir dei langt verre enn dyr, når klokskapen vert nytta til djevlskap, då vil me bli djevlar, og den klokaste den

De store begivenheter i verden blir ikke skapt, men inntreffer.

G. Lichtenberg.

største djevel. Ein kvar som har desse realitetar klårt for seg må undrast over dei som ikkje synest vere merksame på dei rådgjerder me har til å skape himmel og helvite i vårt eige sinn og millom kvarandre på vår jord, men kan i staden i fullt alvor kaste tid og krefter burt på nyttelause diskusjonar om det som ligg lenger burte. Kvifor kan nokon bli so livsframande? Kvifor ikkje skyne det livsviktige i å få klårlagt himmel- og helvitskrefte i oss og millom oss? Kvifor ikkje sjå at dette er brennaktuelt? Ja, det er so vanskeleg heilt ut å vedgå som realitetar motsette åndskvalitetar som sterke krefter i oss og millom oss? Ja er ikkje desse kreftene dei drivande, dei sterkaste makter, — til liv eller død? Jau, det er lett å skyna for alle som ikkje beint fram nektar å sjå det røynelege. Alle veit eller burde vite at det er ånda bak «eit lite ord», som gjer det verksamt til liv eller død, himmel eller helvite. Eit lite ord kan heila og gjere frisk, men frambore av ei giftig tunge (ånd) kan det såre og drepe. Eit lite ord kan verka som ein solstråle gjennom skylaget, gjeve ny von og livsglede. Men eit lite ord

som kjem frå dødskreftene, er av Hels ånd, kan bli den «helvitsglo som brenner svart til grunnen».

Når slike realiteter står klårt nok for oss, då går det like klårt opp for oss at me har eit stort ansvar for kvarandre. Vidare blir det klårt for oss at me må skilja og velje millom åndskrefter. Dersom me ikkje medvite veljer å bli ein tenande reidskap for livets byggjande og gode ånd, står me i fære for å bli, utan å vite det, dei vonde nedbrytningskrefters reidskapar.

Viksdalen 12. juli 1956.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt om-slag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre.

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgironr. 16450.
Sambandstrykkeriet Oslo